

Novas ediziuns e restauraziuns

Il Forum cultural Tujetsch ha salvau sia radunonza generala

(anr/hh) Il Forum cultural Tujetsch prepara l'ediziun d'in manuscret da pader Placi a Spescha davart la Val Tujetsch. Plinavon s'engascha el en favur dils baghetgs a Giuv. Sco igl ei vegniu enconuscent il venderdis alla radunonza generala vegn la notg da film probablamein buca cuntinuada. Avon in onn ha il Forum cultural Tujetsch saviu festivar il giubileum da diesch onns. Quei ha el fatg cun ina fiastetta e cun la presentaziun d'ina ediziun cun ovras da pader Baseli Berther. Il medem mument ei la biblioteca da Vic Hendry vegnida presentada alla publicitad. Quella ha il scribent che viva a Schaffusa regalau alla vischnaunca. Cun occasiun dil giubileum ha il forum era dau in sguard sin sia atgna lavur en favur dalla cultura locala. Quella ei buca mo gronda, mobein era impurtonta. Cun niev slontsch cuntinuescha il forum, presidiaus dad André Schmid, cun la lavur.

Ovra d'in ulteriur pader

Suenter l'ediziun cun ovras da pader Baseli Berther suonda ussa ina lavur davart in ulteriur pader, numnadamein Placi a Spescha. Da 1809 entochen 1812 ei el staus caplon a Selva e da 1812 entochen 1814 caplon a Sedrun. Pader Placi a Spescha ha descret minuziusamein la Val Tujetsch alla sava dil 18avel el 19avel tschentaner. Essend ch'el ha buca cattau in editur, ein sias ovras restadas pli u meins tscheladas. Per 1913, pia 80 onns suenter sia mort, han ils paders Karl Hager e Maurus Carnot, comunablamein cun il bibliotecari cantunal Friedrich Pieth, ediu ina part da ses manuscrets. Ussa duei in'ulteriura part vegnir publicada. Quei duei succeder cun l'inschigniera forestala Ursula Scholian. En sia lavur da diplom davart igl uaul dalla Val dil Rein e consequentamein era da Tujetsch ha ella consultau la lavur da pader Placi a Spescha. Agid retscheiva ella da Norbert Berther e digl archivar cantunal Ursus Brunold L'ediziun vegn sustenida dalla vischnaunca cun ina contribuziun da 30'000 francs. Ella cumpara igl onn 2009.

In dils emprems uclauns

Avon biebein tschien onns consisteva igl uclaun da Giuv d'ina grupp cun rodund diesch baghetgs. Giuv ei stau in dils emprems, sche buc igl emprem uclaun en Val Tujetsch. Oz sesanflan aunc dus baghetgs ella proxima vischinonza dalla caputta da s. Bistgaun. In da quels ei en possess dalla pleiv ed el ha pitii ils davon onns. Quella grupp da baghetgs duei vegnir mantenida. Il forum preveda da schar ils tetgs cun slondas. Plinavon duei in faner che sesanfla uss el contuorn dil Drun vegnir reconstruius cheu ed aschia salvus dalla decadenza totala. Cheutras duei il liug sco tal vegnir mantenius.

Suenter haver organisau sis ga la notg da film duei quella purschida vegnir terminada pil mument. Sco quei ch'ils responsabels dil forum constateschan eis ei fetg grev d'anflar films vegls che pon plidentar ils visitaders. Aschigleiti ch'il forum ei en possess ni ch'ei vegn mess a disposiziun a quel films d'antruras, duei ina notg da film puspei vegnir arranschada.

In niev calender

Il Forum cultural Tujetsch cuntinuescha cun l'ediziun dil calender. La siatavla ediziun, quella pigl onn 2009, cuntegn fotografias veglias dalla mesadad dil 20avel tschentaner ord la collecziun dad Eugen Berther. El muossa maletgs dall'entira vallada. A cuntinuar vegn il forum l'auter onn era cun la restauraziun dalla ruina dil casti da Putnengia. Muort difficultads e retardaments cun la planisaziun dalla restauraziun ha quella stuiu vegnir refretga. L'auter onn duein las lavurs vegnir cuntinuadas, la finanziaziun ei per gronda part garantida. En preparaziun ei il mument era ina pagina d'internet davart Vic Hendry, sco era il project per ina senda romontscha. Il forum preveda denton era d'edir in secund tom cun ovras da pader Baseli Berther. Medemamein sin rucca ei la realisaziun d'ina carta digitala cun ils nums locals dalla Val Tujetsch. Persuenter eis ei previu d'installar ina grupp da lavur.